

STRESSTEST VEENKADEN

Hoe sterk zijn veenkaden nu echt? Het is een vraag waarop waterkeringbeheerders dolgraag het antwoord willen weten, zeker na de veenkadendoorbraken in 2003. Een voorgenomen ontpoldering in het beheersgebied van Rijnland biedt een fantastische kans dat uit te zoeken. Diverse Hoogheemraadschappen, provincies, STOWA en enkele andere partijen zorgen met elkaar voor het benodigde geld. Iedereen is enthousiast.

Luchtfoto Leendert De Boerspolder.

Ben Blauw (r.)

Het succesverhaal begint in 2011, als de Dienst Landelijk Gebied een polder te koop aanbiedt aan het Hoogheemraadschap van Rijnland. De Leendert de Boerspolder is feitelijk een 6 hectare groot eilandje in de Kagerplassen, iets ten zuiden van de Haarlemmermeer. Ben Blauw, projectleider van de Leendert De Boerspolder: 'De dijken rondom de polder moesten worden opgehoogd. Het gemaal moest worden vervangen en de watergangen moesten worden gebaggerd. Het zou veel geld gaan kosten om de landbouwkundige functie van deze polder te behouden. Daarnaast zoekt Rijnland nog ruimte om gedempt boezemwater te compenseren. Vandaar dat het Hoogheemraadschap in goed overleg met de omgeving besloot de polder voor 95 procent te kopen en er een waterberging met natuur van te maken, om zo de benodigde waterbergingscapaciteit op peil te houden.'

UITGELEZEN KANS

Blauw ziet na zijn aanstelling als projectleider in 2013 in de ontpoldering direct een uitgelezen kans om via een praktijkproef meer te weten te komen over de actuele sterkte van veendijken. Een deel van de veenkaden moest daarvoor immers toch al worden weggehaald: 'Er was voor mijn aanstelling al voorzichtig gesproken over zo'n proef. Maar het hoogheemraadschap kon op dat moment geen partners vinden om het samen op te pakken. Dat

was de reden dat men besloot ervan af te zien.' Ben laat het er niet bij zitten, juist omdat meer praktijkkennis waarschijnlijk leidt tot veel minder afgekeurde veenkaden en dus minder verbeterkosten: 'Als we meer weten over de werkelijke sterkte, kunnen we die kennis in onze toetssystematiek stoppen, zodat we een veel scherper beeld krijgen of veenkaden wel of niet voldoen aan de norm. Veel waterkeringbeheerders hebben het idee dat veenkaden nu vaak ten onrechte worden afgekeurd, door nogal conservatieve aannames in de gehanteerde toetssystematiek.'

GEÏNTERESSEERD

Blauw zoekt contact met Henk van Hemert, die namens STOWA betrokken is bij een ander veenkaden praktijkonderzoek: 'Dijken op Veen'. 'Henk was direct geïnteresseerd en vroeg mij om in het onderzoeksteam een presentatie te houden over mijn plannen voor een stresstest, waarbij we veenkaden net zo lang zouden belasten tot ze bezwijken. Dat wordt uitgebreid gemeten en gemonitord. Iedereen reageerde heel enthousiast en vond het een unieke kans die we niet mochten laten lopen. Natuurlijk zijn er wel testlocaties, maar die zijn allemaal gecreëerd. Denk aan de 'Ijkdijk', maar ook aan 'Dijken op Veen'. Dit was voor het eerst een kans om echte veenkaden te gebruiken.'

GELD

Ook binnen het kennisprogramma FloodControl-IJkdijk reageert men enthousiast. Diverse partijen zeggen geld bedragen toe. Ook STOWA wil een financiële bijdrage leveren. De stichting stelt zich tevens garant voor het totale bedrag, zodat aan het eind van de rit alle rekeningen worden betaald. Daarmee gaat Blauw naar zijn bestuur. Zijn enthousiasme wordt beloond. Rijnland faciliteert de polder voor de proef en draagt ook haar steentje bij voor het uitvoeren van de stresstest, onder de voorwaarde dat de proef niet ten koste gaat van het tijdschema van de realisatie van de waterberging. Die moet uiterlijk eind 2015 gereed zijn. Dat wordt aanpoten. De eerste stresstest proeven zijn in de nazomer gestart.

REGIE

Volgens Robin Biemans die namens STOWA betrokken is bij de organisatie van de stresstest, sluiten de plannen van het hoogheemraadschap mooi aan bij de plannen die STOWA zelf heeft op het gebied van veendijken: 'We willen meer regie gaan voeren over de onderzoeken die er op dit gebied lopen. Dit om te zorgen dat de opgedane kennis maximaal ten nutte komt voor de waterschappen en dat we die kennis eindelijk eens in de praktijk kunnen toetsen. Tegelijkertijd wil STOWA extra inspanningen leveren om de vragen die er bij waterkeringbeheerders leven over de sterkte van veendijken, te beantwoorden. Het aanbod van Rijnland kwam daarbij op een goed moment. Vandaar dat we direct enthousiast waren.'

GRADATIES

De stresstest die wordt uitgevoerd, moet meer duidelijkheid geven over het feitelijke gedrag van een veendijk bij extreme natheid, bij extreme droogte en bij extreme natheid na extreme droogte, aldus Robin. Daarbij wordt ook goed gekeken naar de invloed van de samenstelling van de kade zelf, want de ene veendijk is de andere niet. Er zit vanzelfsprekend veen in veenkaden, maar vaak ook klei en puin, in diverse gradaties. Biemans hoopt dat met de uitkomsten van het onderzoek de rekenmodellen voor veenkaden kunnen worden aangescherpt, zodat de kosten voor beheer en versterking omlaag kunnen met behoud van de veiligheid.

Ben Blauw is intussen heel tevreden over de rol die STOWA heeft gespeeld om de stresstest van de grond te krijgen: 'Als ik ergens enthousiast voor ben, dan ga ik ervoor. Datzelfde enthousiasme proefde ik bij STOWA. Ze zagen de mogelijkheden en we zijn er samen voor gegaan. Het is geweldig dat we de kansen die er liggen, uiteindelijk samen pakken.'

Ben Blauw.

HOOGHEEMRAAD AAD STRAATHOF: VEENKADEN-PROEF DIENT BREED MAATSCHAPPELIJK DOEL

Aad Straathof is Hoogheemraad bij Rijnland. Hij is als portefeuillehouder 'Voldoende Water' bestuurlijk verantwoordelijk voor het project Leendert De Boerspolder: 'Het project is primair bedoeld als compensatie voor boezemkadeverbeteringen die veel waterberging opslokken. Het is een unieke kans om echt ruimte voor water te maken en tegelijkertijd mooie waternatuur te realiseren. Het is prachtig dat we in de slijpstream daarvan ook veel meer te weten kunnen komen over de werkelijke sterkte van veenkaden. Dat is nodig want hier lijken de theoretische modellen en de gevoelde praktijk nogal uiteen te lopen. Zo'n proef kost veel geld. Maar ik vind dat een verantwoorde uitgave die Rijnland, STOWA en andere partijen met elkaar doen. Het dient een breed maatschappelijk doel: de veiligheid van ingelanden waarborgen tegen de laagst maatschappelijke kosten.'

Inrichtingsschets waterberging Leendert De Boerspolder.